

Stingrāk skatīties uz pirkstiem...

No vasaras vidus Būvniecības valsts kontroles birojs sola būtiski pastiprināt būvdarbu uzraudzību, nopietnu pārkāpumu gadījumā jāreķinās ar darbu apturēšanu

Būvdarbu kontrole starp Būvniecības valsts kontroles biroja (BVKB) pienākumiem ir jau kopš pērnā gada 1. jūlija, taču, kā saka biroja vadītājs Pēteris Druķis, pagaidām tā ir «sākotnējā fāzē», «esam vērotāji un klausītāji, iepazīstamies ar to, kā būvvaldes interpretē dažādus jautājumus», bet pēc šī gada 1. jūlija situācija būtiski mainīsoties. Uzņēmumi pagaidām ir visai piesardzīgi, vērtējot, kas tos sagaida turpmāk – kārtībai tirgū ir jābūt, taču sankciju vērsana pret biznesu nevar kļūt par uzraugošās institūcijas pašmērķi.

Kontrolēs stingri

Līdz šim valsts un pašvaldību institūciju uzraudzība izpaudusies dažādi – krīzes gados likvidētā Valsts būvinspekcija būvdarbu kontroli īsti neveica, tā galvenokārt piedalījās objektu pieņemšanā ekspluatācijā, savukārt pašvaldību būvvaldēm nav bijis vienota skatījuma uz dažādiem jautājumiem. «Viena lieta, kas rakstīts likumos un noteikumos par to, kas jā dara būvinspektoram, pavisam kas cits ir praktiskais izpildījums. Latvijā ir 86 būvvaldes, tātad 86 izpildījumi. Un tad nav brīnums, ka projektētāji un būvdarbu veicēji stāsta – vienā rajonā ir tā, otrā – citādi, nevar saprast, ko kurā vietā darīt», atzīst P. Druķis, piebilstot – ir plānots gan radīt vienotu sistēmu, kā institūcijām uzraudzīt būvdarbus, gan apmācīt un dalīties pieredzē ar pašvaldību būvinspektoriem, lai turpmāk valdītu konsekvence. Tāpat viņš norāda – perspektīvā vajadzētu panākt tirgū tādu neregulējumu, lai visi būvniecībā iesaistītie darbotos atbildīgi un ar tik augstu kvalitāti, ka kļūdas vispār netiktu pieļautas. «Mērķis, uz kuru ejam, ir tāds, ka valsts kontrole būvdarbos nav manāma, tā netraucē. Ja salīdzinām ar ceļu satiksmi, tad vēlāmā situācija būtu, ka ceļu policiju kā tādu uz ceļiem mēs neredzētu, jo paši ievērotu visus likumus,» viņš salīdzina.

Lai to sasniegtu, situācija ir «jālauc», un viens no ceļiem ir stingrākas kontroles ieviešana. «No 1. jūlija kļūsim agresīvāki, būsīm prasīgāki pret darbu izpildi – ne vien attiecībā pret normatīvajiem aktiem, bet arī attiecībā pret projektu un to, ko būvdarbu veicējs ir apsolījis izdarīt. Mēs nekavēsimies ap-

” Kopumā BVKB darbību vērtējam pozitīvi, bet vēlētos, lai nozarē vispārīgi ir lielāka uzmanība un uzsvārs uz speciālistu kompetencēm un spējām, apmācībām, attīstību un efektivitāti kopumā,

Guntis Āboltiņš-Āboliņš, a/s RERE Grupa valdes priekšsēdētājs.

turēt būvdarbus, lai arī zinām, ka tas izsauks negācijas. Publiskosim informāciju par būvdarbu izpildes kvalitāti objektos, veidosim interaktīvu karti, kurā jebkurš varēs redzēt, kuros objektos birojs veic kontroli un kāds ir būvdarbu veikšanas novērtējums – viss kārtībā, sastādīti administratīvi protokoli par pārkāpumiem vai apturēti būvdarbi. Tiks publicēti arī darbu veicēju nosaukumi un vārdi,» viņš uzskaita. Jautāts, vai tiks atklāta informācija tikai par ģenerāluņēmējiem vai arī visiem apakšuzņēmējiem, viņš saka: «Mēs runājam par ģenerālbūvnieku, ģenerālprojektētāju un būvuzraugu. No šiem trim pamatā runa būs par projektētāju un būvnieku.» Kā viņš uzsver, ģenerāluņēmējs ir centrālā ass. «Ja ģenerāluņēmējs darbus veic nekorekti, tad problēma ir viņā, nevis pasūtītāja nemākulībā noformēt darba uzdevumu vai projektētāja nespējā izstrādāt atbilstošu projektu. Lai ko teiktu ģenerāluņēmēji par sliktiem projektiem vai neprofesionāliem apakšuzņēmējiem, pasaules pieredze liecina, ka 90% no visas projektu naudas paņem ģenerāluņēmējs, un arī viņa atbildībai jābūt 90% apmērā. Ir dzelzains likums – ja tu kā būvnieks redzi, ka projektā ir problēmas, tavs pienākums ir par to informēt projektētāju un pasūtītāju, un tikai tad, kad viņi no savas pušes sniedz pierādījumus, ka visas nepilnības ir novērstas, var virzīties tālāk tā īstenošanā. Ja ģenerālbūvnieks sākotnēji klusē un pēc tam skrien pie pasūtītāja, sakot, ka te vajadzēs papildu darbus un te papildu naudu, jo projekts nav labs, tā ir tikai un vienīgi viņa paša atbildība,» pārliecību pauž BVKB vadītājs.

Ir kļūdas

Kontrolei pakļauta ir būve un pārbūve publiskās ēkās, kas paredzētas vismaz 100 cilvēkiem, kā arī pašvaldību īstenoti projekti, kuru būvdarbu summa pārsniedz 1,5 milj. eiro. No tā izriet, ka kontrole ir attiecināma uz lielu daļu ar ES struktūrfondu līdzfinansējumu

īstenojamu projektu.

Jautāts, kā izpaužas kontrole, P. Druķis stāsta, ka birojs iepazīs ar darbu organizēšanas plānu būvobjektā, noskaidro, ko ģenerālbūvnieks apņēmis darīt, novērtē potenciālos riskus, kuriem tad arī pastiprināti pievērs uzmanību. «Būtiska ir arī būvuzraudzība – tam, cik kompetents ir būvuzraugs. Labs būvuzraugs ir garants, ka būvdarbi tiks izpildīti atbilstoši normatīvajam ietvaram. Būvnieka līmenī dzirdēts, ka būvuzraugus apmaksā nevis pasūtītājs, bet kāds cits, piemēram, materiālu piegādātājs, būvdarbu veicējs, projektētājs, no kuriem katram ir savas intereses. Par to vēlamies pārliecināties. Skatīsimies arī materiālu, darbu izpildīšanas kvalitāti, salīdzinot ar standartiem, ko nosaka normatīvās prasības,» viņš stāsta. Jāpiebilst, ka būvnieks jau šobrīd pārbauda Patērētāju tiesību aizsardzības centrs (PTAC). Taču, kā norāda biroja vadītājs, PTAC pārbauda piegāžu ķēdes – līdz brīdim, kamēr būvmateriāls nonāk būvlaukumā –, biroja uzdevums ir skatīties, vai materiāls, kas tiek iestrādāts būvē, atbilst tam noteiktajam prasībām. Lai kontrole būtu pēc iespējas visaptveroša, būvinspektora klātbūtnē objektā jābūt regulāri. Uz jautājumu, vai tas nerada paaugstinātus korupcijas riskus, P. Druķis atbild apstiprinoši: «Ir paredzēta cilvēku rotācija, lai nav tā, ka viens cilvēks ir «iesēdies» noteiktā adresē vai rajonā un faktiski kļūvis par savējo. Inspektori brauc divatā, tas arī mazina riskus. Biroja izstrādātās iekšējās procedūras paredz, ka nedrīkst būt neviens lēmums, kura pieņemšanā klāt būtu bijis tikai viens cilvēks.»

Jāpiebilst, ka līdzšinējā biroja darbībā jau ir bijuši gadījumi, kad patvaļīgas būvniecības dēļ būvdarbi tikuši apturēti. Birojā apgalvo – uzņēmumi to uztvēruši saprotoši un konstatētos pārkāpumus novērsuši, tomēr sagaidāms, ka intensificējot pārbaudes, būvnieki par biroja aktivitātēm sajūsmā

nebūs. Līdzšinējā pieredze arī liecina, ka nav bijis neviena objekta, kuru rādīt kā piemēru citiem. Jautāts, kur vērojamas biežākās problēmas, P. Druķis saka – būvdarbu veicējs vispirms dara un tikai pēc tam sakārto dokumentus. «Jā, ir normāli, ka projekts tiek mainīts būvdarbu laikā, taču vispirms tas būtu jāizdara uz papīra un tikai tad dabā. Otrs bloks ir būvuzstrādājumi – redzam, ka trūkst izpratnes par pienākumu sadali, piemēram, metāla nesošo konstrukciju sakarā projektētājs domā, ka gan jau ražotājs aprēķinās slodzes, savukārt ražotājs saka: es vados pēc projektētāja aprēķiniem, bet pa vidu vēl ir būvnieks, kurš ir pārliecināts, ka gan jau projektētājs un piegādātājs zinās. Ģenerāluņēmējam arī šis sektors ir jākontrolē. Realitātē esam secinājuši – strādā neatbilstoši standartu prasībām, izmanto materiālus, par kuru kvalitātes atbilstību ir zema ticība, tiek konstatētas patvaļīgas būvniecības pazīmes,» viņš skaidro. Novērota arī situācija, ka, izdarot izmaiņas kādā projekta daļā, netiek pārskatīts viss projekts, piemēram, netiek pārrēķināta konstrukciju nestspēja.

Ietekmēs reputāciju

Birojam ir obligāts pienākums apturēt būvdarbus, ja konstatēta patvaļīga būvniecība – būvdarbi, kas uzsākti vai tiek veikti bez būvatļaujas, vai būvdarbi, kas neatbilst projektam vai normatīvajiem aktiem –, ja tiek konstatētas atkāpes no būvprojekta vai ja būvlaukumā neatrodas būvdarbu veikšanai nepieciešamā dokumentācija. Ir divi gadījumi, kad birojs ir tiesīgs apturēt darbus – ja būvlaukumā tiek konstatētas atkāpes no vides prasībām vai tajā nav būvdarbu vadītāja, paredz normatīvie akti. P. Druķis piebilst: «Par būtiskiem uzskatāmi pārkāpumi, kas saistīti ar apdraudējumu cilvēka veselībai, dzīvībai un vides drošībai. Pamatā tās ir ugunsdrošības un mehāniskās stiprības prasības. Ja nesošajās konstrukcijās iestrādāti materiāli, kuru izcelsme nav izsekojama, būvdarbi tiks apturēti. Apturēt – tas nenozīmē tikai novērst pārkāpumu, tas nozīmē, ka vainīgās personas var arī zaudēt savus sertifikātus. Līdz ar to var rasties situācija, ka uzņēmums, kas apņēmis darbus izpildīt,

” Nav skaidra plāna, kas iezīmētu darba apjomu būvniecības nozarē gan tuvākajā periodā, gan ilgtermiņā. Lai vai cik pesimistisku ainu tas uzrādītu, taču būtu vismaz kāds valsts līmeņa dokuments, pēc kā uzņēmējiem vadīties, plānojot savus resursus un stratēģiju,

Mārtiņš Lāma, SIA Arčers valdes loceklis.

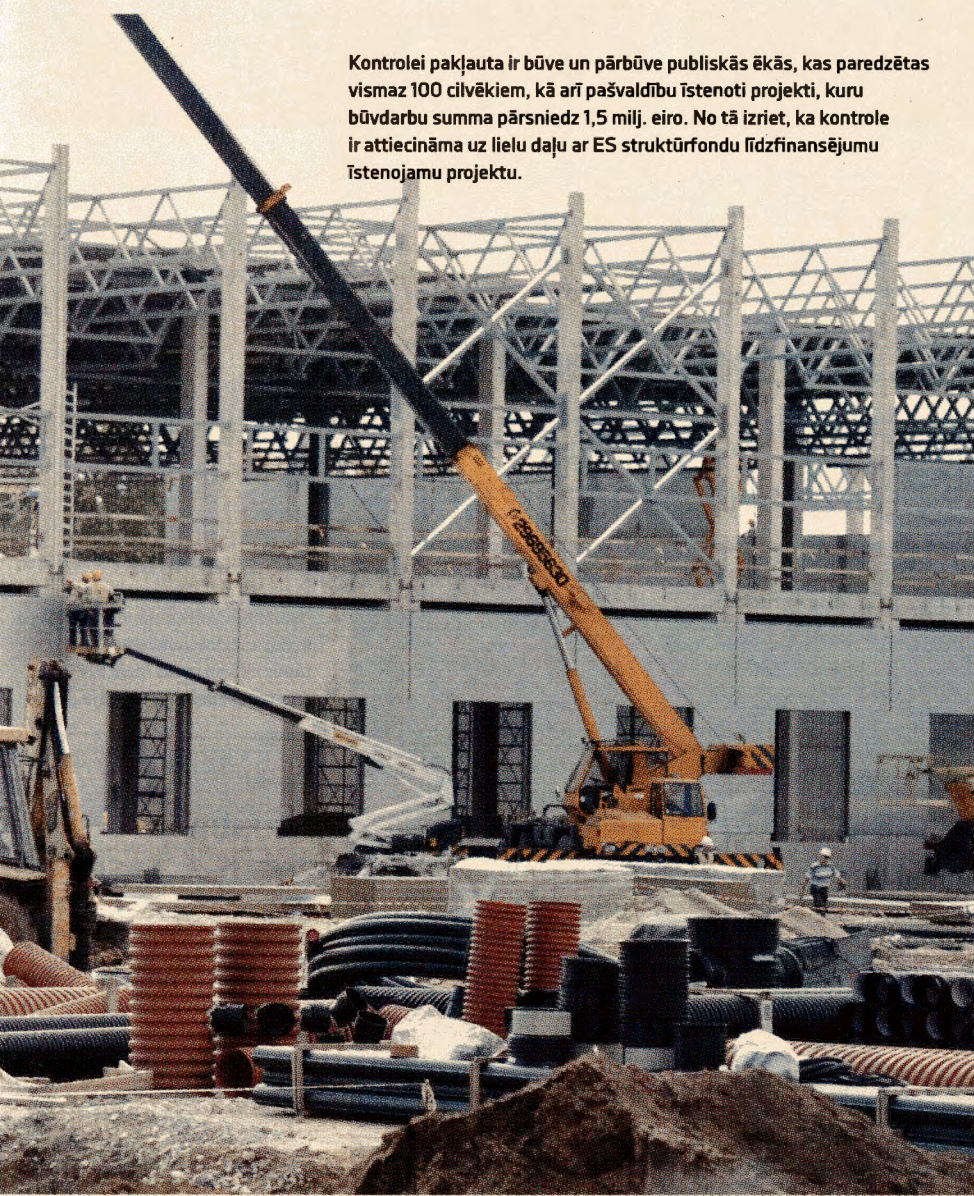
to vairs nevar, jo vienīgais sertificētais speciālists ir zaudējis tiesības turpināt darbu.» Būvdarbu apturēšana nekādi nenāks par labu arī būvnieka reputācijai, kas tiek vērtēta, tos klasificējot. DB jau vairākkārt ziņojis, ka valdība šopavas ar apstiprinājusi būvkomersantu klasifikācijas noteikumus, kuru mērķis ir mazināt birokrātijai publiskajos iepirkumos, proti, tiem jāatvieglo pretendentu atlase un jāsamazina gadījumu skaits, kad tiek iesniegtas sūdzības, apšaubot konkursu dalībnieku kompetenci. Klasifikācija pirmo reizi tiks veikta nākamā gada 1. maijā. «Mēs esam līdzdarbojušies būvkomersantu klasifikatora izstrādē. Ja tu pārkāp normatīvo aktu prasību, tas ietekmē reputāciju un tu krīti lejā klasifikatorā, neskatoties uz to, ka tev ir liela pieredze, apgrozījums un daudz darbinieku,» saka P. Druķis. Jāpiebilst, ka biroja lēmumi ir pārsūdzami administratīvā procesa kārtībā.

Nevar būt pašmērķis

«Būvniecības valsts kontroles birojs ir salīdzinoši jauna institūcija, kura savu darbību uzsāka tikai pirms aptuveni pusotra gada. Nozares uzņēmumi līdzšinējo sadarbību ar biroja vadību vērtē pozitīvi un uzskata, ka ir nepieciešams vēl vairāk stiprināt gan biroja ko-

pējo kapacitāti, gan darbinieku kompetenci. Ir svarīgi, lai Būvniecības valsts kontroles birojs, sadarbojoties ar nozares uzņēmumiem un likumdevēju, vidējā termiņā kļūtu par nozīmīgu iestādi, kura īsteno valsts politiku būvniecības nozarē. Vienlaikus ir jābūt uzmanīgiem, lai birojs nekļūtu par iestādi, kas birokrātiski pieiet formālo prasību izpildei. Kontroles mehānisms nedrīkst pārvērsties par papildu birokrātisku procedūru, kuras rezultātā vēl vairāk palielinās parakstu skaits uz projektiem, bet nerodas pārliecība par to izpildes kvalitāti, savukārt biroja darbinieki negatīvus atzinumu sniedz tikai tāpēc, ka tā ir drošāk,» uzskata Latvijas Būvuzņēmēju partnerības vadītāja Baiba Fromane. Viņa arī pauž, ka būvdarbu apturēšana nedrīkst būt uzraugošās institūcijas darbības pašmērķis. «Ja kāds konkrēts projekts rada riskus cilvēku drošībai, tad būvdarbi viennozīmīgi ir jāaptur. Tomēr ir svarīgi, lai būvdarbu apturēšanai būtu nopietns pamatojums, kas balstīts uz aprēķiniem, nevis vizuāliem apsekojumiem. Mazas nozīmes trūkumi nevar būt par iemeslu būvdarbu apturēšanai, jo ikviens uzņēmums ir ieinteresēts sadarboties ar uzraugošo institūciju un nepilnības novērst pēc iespējas ātrāk, lai būves būtu drošas un kvali-

Kontrolei pakļauta ir būve un pārbūve publiskās ēkās, kas paredzētas vismaz 100 cilvēkiem, kā arī pašvaldību īstenoti projekti, kuru būvdarbu summa pārsniedz 1,5 milj. eiro. No tā izriet, ka kontrole ir attiecināma uz lielu daļu ar ES struktūrfondu līdzfinansējumu īstenojamu projektu.

...par sertificēšanu lēmumu nemainīs

lebildēm nerimstot, tuvojās 1. jūlijs, kad būvprojektu un būvju ekspertīzes Latvijā varēs veikt tikai Būvniecības valsts kontroles biroja sertificēti speciālisti

Jau pērnā gada nogalē būvnieki neslēpa bažas par to, ka šogad būs aprūtināta būvobjektu sākšana, jo trūks sertificētu būvprojektu. Tuvojoties 1. jūlijam, iebildumi un bažas kļūst arvien skaļākas, vienlaikus nozarei dāloties divās daļās – vieni uzskata, ka Būvniecības valsts kontroles biroja (BVKB) darbību rezultātā pastāv draudi pilnā apmērā neapņemt ES līdzfinansējumu, otri pauž tam atbalstu. Ekonomikas ministrija, kuras pārraudzībā atrodas būvniecības nozare un arī birojs, paziņojusi, ka termiņš sertifikācijai netiks pagarināts, un aicinājusi būvprojektus neatstāt formalitāšu kārtošānu uz pēdējo brīdi. Jāatgādina, ka iepriekš bija paredzēts, ka bez jaunā sertifikāta nebūs iespējams strādāt jau no šī gada sākuma.

Uzticības garants

Būvniecības valsts kontroles biroja direktors Pēteris Druķis domā, ka asās iebildes saistītas ar to, ka valsts no dažādu sabiedrisko organizāciju rīcībā izņem iespēju pārvaldīt ekspertu sertificēšanas tirgu. «Ekspertīze kļūst par valsts reglamentētu sfēru,» viņš saka, piekristot, ka vienlaikus biznesam tas ir vēl viens administratīvais slogs. «Taču caur to tiek izvērtēta ekspertu saime,» uzsver P. Druķis. Pēc viņa teiktā, šo būvspeciālistu kopumu varot dalīt trīs lielās grupās – viena daļa sertificējas, lai varētu turpināt strādāt, otru daļu veido daudz pieredzējušu ekspertu, kuru zināšanas tomēr pamatā ir balstītas «pagātnes skolās», nevis šī brīža Eiropas prasībās un standartos; viņi sertificēšanu uzskata par tādu kā zemošanos valsts priekšā, un tas viņiem ir nepieņemami. Savukārt trešie ir tādi, kas svārstās starp abām pusēm un īsti nav izlēmuši, ko darīt tālāk.

Par to, ka ekspertu saimi pienācis laiks izvērtēt, liekot domāt kaut vai tas, ka «likums pasaka, ka katram ekspertam, kurš, vērtējot projektu, uzskata to par neatbilstošu, tas ir jādara zināms Ekonomikas ministrijai un birojam. Mēs nesam saņemusi nevienu šādu atziņumu. Tādējādi iespējami divi skaidrojumi – projekti ir labi, un, ja kāds saka, ka nav labi, tad tam nav nekāda seguma, jo ekspertīze to neaplicina, vai arī – eksperti ar projektētājiem projektu slīpē, kamēr tas ir daudz maz realizējams. Taču ekspertīzes uzdevums ir atklāt nekvalitatīvos projektus

un caur to arī nekvalitatīvos projektētājus, lai tādējādi varētu sniegt atgriezenisko informāciju pašai nozarei, kurai būtu jāveic uzlabojumi. Kamēr viens otru piesedz, nekādas izmaiņas nav iespējamas,» viņš saka. P. Druķis sertifikātu dēvē par uzticības garantu, ko valsts piešķirusi. «Jārēķinās, ka uzticību var zaudēt, ja tiks veiktas nekvalitatīvas ekspertīzes,» viņš piebilst. Viņš arī sagaida, ka «brīdī, kad ekspertīzes tiks veiktas pēc būtības, nevis ķeksiša pēc, būs vairāk projektu, kas tiks noraidīti. Un aiz katra nekvalitatīva projekta stāv kāds sertificēts projektētājs un sertificēts eksperts».

Redz citu lomu

Nenoliedzot, ka problēmas pastāv, Latvijas Būvzinieņu savienības valdes priekšsēdētājs Mārtiņš Straume norāda, ka BVKB būtu jānodarbojas ar būvniecības politikas veidošanu, prasību definēšanu nozarei, apmācību organizēšanu, nevis pašiem jāskrien uz objektiem tos apsekot, kontrolēt, pašiem sertificēt speciālistus. «Viņiem vajag organizēt, mācīt, nevis tērēt enerģiju tur, kur to nevajag,» saka M. Straume, piebilstot, ka nevalstiskas nozīmes funkcijas valstij vispār vajadzētu deleģēt nevalstiskajam sektoram, kuram tad arī būtu jāsigatavo likumdošanas bāze, jānodarbojas ar uzraudzību, sodīšanu, nevis censties tās risināt pašai. Kopš 1993. gada Latvijā profesionālās nevalstiskās organizācijas Latvijā nodarbojas ar ekspertu sertificēšanu, ir izveidojusies datu bāze, gūta pieredze, saka M. Straume. Jautāts, vai līdzšinējā sistēmā viss bija kārtībā, viņš atzīst: «Nē, bet varētu būt. Ja nozarei tiktu definēti kritēriji, jo varētu sakārtot.» Savienība nav apmierināta, piemēram, ar to, ka joprojām nav izstrādāts ekspertīzes standarts, trūkst vienotas izpratnes, nav arī sadzirdēts aicinājums ekspertīzes ļaut veikt speciālistiem ar pieredzi, piemēram, piecu, desmit gadu būvpraksi. Šobrīd Būvniecības likuma pārejas noteikumi paredz, ka līdz šī gada 30. jūnijam «ekspertīzes veikšanas tiesības ir fiziskajām personām, ja tās saņemušas sertifikātu attiecīgajiem projektēšanas vai būvdarbu veidiem, kā arī būvniecību reglamentējošos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā reģistrētām juridiskajām personām, kuras nodarbina sertificētu speciālistu attiecīgajā jomā.» Būvzinieņu savienība kopā ar vairākām citām nozares organizācijām, Latvijas Pašvaldību savienību vērsusies arī pie ekonomikas ministra, premjera, Valsts prezidenta. Izteiktas gan bažas par to, ka BVKB varētu ielauzties privātā biznesā, pat sniedzot ekspertīzes nozarēs, kur nebūtu pietiekams sertificēto ekspertu skaits, gan par to, ka nepietiekama sertificētu ekspertu skaita dēļ varētu kavēties būvpro-

jekti, līdz nesot risku neapņemt ES līdzfinansējumu. «Prognozējams, ka Latvijā šogad būvprojektu ekspertīzes būs jāveic aptuveni 700 objektiem. Tātad šī gada otrajā pusē būs nepieciešams veikt aptuveni 350 būvprojektu ekspertīzes jeb 60 ekspertīzes mēnesi. Ja šīs ekspertīzes aizkavēsies un atzīmes būvatļaujā par atļauju sākt darbus netiks veiktas savlaicīgi, valstī izveidosies situācija, kad nozīmīgos projektos var tikt nozīmēti jau piešķirtais ES līdzfinansējums, kā arī būvniecībā var sākties nevēlamā būvuzņēmumu maksātnespējas process,» izteicies M. Straume.

Tīkmēr biedrības Latvijas Ilgtspējīgas būvniecības padome, kurā apvienojušies gan vairākas būvkompanijas un materiālu ražotāji, gan mācību iestādes un nevalstiskas organizācijas, valdes priekšsēdētājs Gints Miķelsons norādījis, ka būvprojektu un būvju ekspertīzes Latvijā jāveic sertificētiem speciālistiem un labi, ka to uzņemas darīt BVKB. Sertificētus būtu jāpiešķir tikai tādiem speciālistiem, kas ir nokārtojuši BVKB eksāmenu, turklāt pagarināt pārejas periodu sertifikācijas jomā nav nekādas nepieciešamības. Vienlaikus arī biedrība atzīst, ka tai ir svarīgi, lai jaunā būvprojektu sertificēšanas sistēma neietekmētu ES projektus būvniecības nozarē.

Strīds par skaitu

Tas, cik daudz būvspeciālistu būs sertificēti līdz 1. jūlijam un cik viņu nepieciešams pavisam, ir jautājums, par ko publiskajā telpā tiek diskutēts visskaļāk. Birojs esot veicis tirgus analīzi par to, cik daudz cilvēkiem sertifikāti nepieciešami, ņemot vērā projektu skaitu, kam ekspertīze vispār nepieciešama. «Šī gada laikā tiks izsniegts ap 300 sertifikātu (ir speciālisti, kas var saņemt sertifikātus vairākās jomās). Mēs negrasāmies ar administratīvam metodēm uzlikt cilvēkam pienākumu nākt pakalpojuma sertifikātam, jo esam pārliecināti, ka tirgus pats visu noregulēs. Ja speciālistam attiecīgais sertifikāts ir nepieciešams, viņš nāks un to eksāmenu nokārtos. 40 būvprojektu ir minimālais skaits, kas šogad nepieciešams, un, pēc mūsu izpildījuma tempa rēķinot, tas tūlīt būs sasniegts,» saka P. Druķis. Viņš lēš, ka arī nākamgad izsniedzamo sertifikātu skaits varētu būt ap 300. Lai saņemtu sertifikātu, būvprojektam jākārtos eksāmens. To var kārtot divas reizes, nesekmējoties – jāpildina zināšanas un pēc gada iespējams startēt atkal. Jāpiebilst, ka kompetences novērtēšana ir maksas pasākums – vienam būvspeciālistam tas maksā 150 eiro, bet pastāvīgās prakses uzraudzības maksa pēc cenrāža apstiprināšanas Ministru kabinetā būs 102 eiro gadā.

tafīvas, savukārt projekti tiktu nodoti laikā. Otrs būtisks aspekts ir sistēmiskās problēmas būvniecības nozarē. Tās ir jārisina politikas plānošanas līmenī, nevis sodot uzņēmumus būvlaukumos,» norāda B. Fromane.

«Kopumā BVKB darbību vērtējam pozitīvi, bet vēlētos, lai nozarē vispārīgi ir lielāka uzmanība un uzsvārs uz speciālistu kompetencēm un spējam, apmācībām, attīstību un efektīvāti kopumā,» saka arī a/s RERE Grupa valdes priekšsēdētājs Guntis Āboltiņš-Āboliņš. Viņš norāda, ka uzņēmums pievērsis pastiprinātu uzmanību uzraudzībai, kontrolei un darbu kvalitātei un aicina «visus tirgus dalībniekus nevis tikai dalīt lāčādu, bet atcerēties, ka mērķis mums visiem ir viens. Parāli domāt arī par būvniecības nozares procesu un speciālistu attīstības ilgtermiņa jautājumiem, lai pašiem, uzskārt jauno ciklu 2022.–2030., būtu radīta jauna kvalitatīva būvniecības platforma un sistēma un visiem būtu gandarījums, ka Eiropas Savienības investīcijas deva dubultefektu.»

Plāna trūkums

Uz skaidras būvniecības politikas trūkumu norāda daudzi nozarē strādājošie. Viņi arī teikuši, ka tieši šis gads, kad tirgū vērojams pieklusums ES struktūrfondu apguves pārāvuma dēļ, ir īstais brīdis, kad risināt pamatproblēmas. «Nav skaidra plāna, kas izēmētu darba apjomu būvniecības nozarē gan tuvākajā periodā, gan ilgtermiņā. Lai vai cik pesimistisku ainu tas uzrādītu, taču būtu vismaz kāds valsts līmeņa dokuments, pēc

kā uzņēmējiem vadīties, plānojot savus resursus un stratēģiju,» atzīst SIA Arčers valdes loceklis Mārtiņš Lāma. Šobrīd tirgū vērojama nervozitāte, iepirkumi notiek asas konkurences apstākļos, piedāvājumu atšķirību amplitūda nereti svārstās pat miljonu apmērā un uzvar nereāli zemas cenas, kas liecina, ka nozarē joprojām ir liela ēnu ekonomikas klātbūtne. «Cerības vieš atsevišķi uzskārt pasākumi negodīgas konkurences novēršanai, piemēram, būvnieku klasifikācijas principa atzīšana, taču, lai tas reāli mainītu situāciju tirgū, darāmā vēl ir ļoti daudz,» viņš piebilst.

Būvnieki ilgstoši norāda uz problēmām nozarē, laikus sāka celt trauksmi arī par gaidāmo ES līdzfinansējuma pārrāvumu, taču, kā saka G. Āboltiņš-Āboliņš, situācija praktiski nav mainījusies. «Troksnis ir tikai «sacēlis putekļus». Jau šodien ir skaidrs, ka pavisam drīz būs nopietni būvniecības projektu «sastrēgumi» ar visām no tā izrietošajām sekām. Manuprāt, valdība ir pelnījusi nesekmīgu atzīmi un stingru rājienu par mājas darba neizpildi – jaunais Publisko iepirkumu likums vēl nav stājies spēkā. Pozitīvi vērtējama valdības dialoga uzsākšana ar nozari un paustās apņemšanās, bet par rezultātiem gan vēl pārāgri spriest, vai atkal netiks uzsākts riņķa dancis teritorijas dalīšanā, vainīgo meklēšanā, nevis reālu risinājumu rašanā. Joprojām tiek diskutēts, bet netiek meklēti risinājumi par Būvniecības likuma efektīvāti, nav ieviestas standartu projektu un līgumu formas, būvnormatīvi nav pārstrādāti atbilstoši mūsdienu risināju-

” Mērķis ir panākt tik augstu godaprāta un kvalitātes līmeni būvdarbos, lai valsts kontrole pār tiem kļūtu nemanāma,

Pēteris Druķis, Būvniecības valsts kontroles biroja direktors.

miem,» viņš uzskaita. Līdzīgi skarbi secinājumi ir arī B. Fromanei: «Tiek prognozēts, ka būvdarbu apjomi šogad varētu samazināties 15 līdz 20% robežās. Tas tiešā veidā atstās negatīvu ietekmi uz nozarē nodarbināto skaitu, jo tiks zaudēti kvalificēti speciālisti. Būvniecība ir viens no lielākajiem darba devējiem Latvijā – tajā strādā ap 70 tūkstošiem cilvēku. Tas nozīmē, ka daļa nodarbināto šajā «pārrāvuma posmā» būs spiesti strādāt ārpus Latvijas, piemēram, Skandināvijas valstīs, kur šobrīd ļoti aktīvi notiek būvdarbi, vai arī pārkvalificēties darbam citās nozarēs. Tas var radīt negatīvas sekas uz būvniecības procesiem un pakalpojumu cenām. Pirmkārt, atsākoties ES finansētajiem projektiem, būs nepieciešams motivēt speciālistus atgriezties strādāt Latvijā. Otrkārt, saspringtie termiņi struktūrfondu apgušanai veidos «būvdarbu sastrēgumu», kas prasīs īsā laikā īstenot lielu apjomu projektu. Šo faktoru ietekmē būvniecības pakalpojumu cenas, visticamāk, varētu sadārdzināties.» Viņa gan cer, ka pozitīvas izmaiņas nesīs Ekonomikas ministrijā uzsāktais darbs pie būvniecības nozares vidēja termiņa attīstības stratēģijas.

Lāsma Vaivare

Lāsma Vaivare